

Om arbetareföreningar till råämnens inköp

54 Eaxd Br. Sällskapet för
arbetareföreningars befrämjande. Skrifter.
4.



Polit. kron
Arb.-fören
(Pn)
o

Skrifter

utgifne af

Sällskapet för arbetareföreningars
befrämjande.

N:o 4.

**OM ARBETAREFÖRENINGAR TILL
RÄÄMNENS INKÖP.**

STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI, 1866.



Skitter

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.

No. 4

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through.



Om arbetareföreningar till råämnens inköp.

Med allt svagare krafter och allt synbarare underlägsenhet kämpar den lilla industrien för närvarande mot den stora och mot fabriksrörelsen. Den sednare kan i vidsträckt mån begagna sig af *naturvetenskapernas* framsteg och nyttja ångans, mekanikens och kemiens förenade krafter; genom *krediten* förfogar den öfver *andras* kapitaler; genom *kapitalstyrkan* kan den begagna de *gyynsamma konjunkturerna* för *inköp* i stor skala af råämnen samt för *afsättning* af produkterna; och genom *arbetets fördelning* kan den slutligen i största möjliga mån göra sig till godo arbetarens krafter.

Allt detta saknar den mindre handtverkaren. Till *naturkrafternas begagnande* fattas honom såväl kunskaper, som kapital. Ej heller kan han erhålla *kredit*, som ställer främmande kapitaler till hans förfogande. Oftast beroende af mellanhandlare, kan han nästan alldrig nyttja de *gyynsamma konjunkturerna* till inköp af råämnen och försäljning af den förädlade varan. Någon *arbetsfördelning* kommer sällan i fråga, utan en hvar måste förrätta olika slags arbeten, hvilka härigenom blifva mindre fullkomliga. Konkurrensen nödgar till allt *billigare priser*. Men å andra sidan är handtverkarens risk större, i samma mån han måste bevilja kunderna *kredit på obestämda tider*.

Efter skråtvångets upphörande och näringsfrihetens inträdande blir konkurrensen äfven allt svårare att uthärda. Kärleken till oberoendet är hos de flesta starkare, än kärleken till penningen. Flertalet af våunga handtverkare föredraga att i fattigdom äta

sitt eget bröd, framför att i en jembförelsevis obekymrad ställning äta andras. Många vilja äfven tidigt förskaffa sig familjelifvets glädje, och gifva sig, utan att så noga tänka på de ökade lefnadskostnaderna. Härifrån den massa mer eller mindre fattiga sjelfförsörjare, som med beundransvärdt mod kämpa mot en konkurrens, hvars orsak de sjelfva i icke ringa mån utgöra och hvars svårigheter de sjelfva dagligen öka.

Men skola de då slutligen duka under i denna täfian sinsemellan och med den stora industrien?

Nej! Om de sjelfva vilja, finnes ett medel, som otvifvelaktigt skall hjelpa dem till en i väsendtlig mån förbättrad ställning. Om de vilja lägga bort sin sjelfviskhet, inbördes afundsjuka och misstänksamhet samt förena sig för att med gemensamma krafter och på gemensam ansvarighet söka den kredit, som de hvar för sig alldrig kunna erhålla, men som är nödvändig för anskaffandet af de kapitaler, hvilka utgöra den stora industriens styrka, så skola de äfven komma i åtnjutande af den sednares fördelar. Om de unna hvarandra ömsesidiga fördelar, och om de, efter noggranna öfverenskommelser, vilja stå för hvarandra och hjelpa hvarandra, då skola de genom sammanslutning till väl ordnade arbetare-föreningar snart förskaffa sig billigare lefnadskostnader och bättre lifsmedel, lättare tillgång till kontanta penningar, bättre och billigare råämnen för sina yrken, större och vackrare, men dock mindre kostsamma bodar, samt egna, bekväma och rymliga bostäder för samma pris, som den nuvarande hyran för de eländigaste ruckel. Och hafva de slutligen genom deltagande i dessa föreningar förvärfvadt den behöfliga vanan vid *sjelfstyrelse* och sjelffuppoffring för ett gemensamt mål, då kunna de sätta kronan på verket, genom att sjelfva bilda de föreningar för bedrifvande af den stora industrien, af fabriksrörelsen, som skall göra deras arbete lika fruktbarande, som förut bättre lottade samhällsmedlemmars.

En bland de största olägenheter, mot hvilka den mindre handverkaren har att strida i förhållande till den större (för att ej tala om fabriken), är det höga pris, han måste betala för råämnen, ofta af sämre beskaffenhet, äfvensom oförmågan att vid inköp deraf begagna sig af gynnsamma konjunkturer. Orsaken härtill ligger i hans *ringa tillgång* på penningar, som nödgar honom att för det dagliga behofvet köpa i minsta detalj, samt ofta i *ren brist* på penningar, som nödgar honom taga på kredit. Men med fabrikörens eller grosshandlarens fördel och intresse är icke öfverensstämmande att sysselsätta sig med dylik detaljhandel. Härigenom blir mellan- eller minuthandlaren nödvändig. Men denne måste ofta sköta sin affär med ett dyrt driftkapital; han måste bekosta bod och medhjelpare; afsättningen är osäker, och en del af lagret förderfvas genom att en längre tid förvaras; krediten missbrukas; och ofta måste han med förlust af tid och penningar indrifva sina fordringar; utom allt detta skall han slutligen lefva, icke sällan med familj.

Detta är orsaken till den *stora skillnaden mellan prisen i detalj och gross*. Huru betydlig denna skillnad är, synes bäst genom följande exempel.

Först i afseende på *skomakare-yrket*. Ett skålpund sulläder fås, då kontant betalning erlägges, hos garfvaren t. ex. för 1 rdr 14 öre i parti; hos minuthandlaren kostar skålpundet, då minst en half hud tages, 1 rdr 25 öre; detta gör en skillnad af 9 procent. Men de flesta köpa blott ett eller några par halfsolor i sender samt betala då 1 rdr paret; antager man nu att paret väger mellan $\frac{1}{2}$ och $\frac{2}{3}$ skålpund, så gör detta en skillnad af 30 till 40 procent. Skillnaden mellan gross- och detaljpriset för smorläder och vaxläder uppgår till 15 à 20 procent; ett roskläders-receft kostar hos fabrikören 2 rdr 25 öre, hos minuthandlaren 2 rdr 50 öre; ett roskläders-skaft hos den förre 3 rdr och hos den sednare 3 rdr 50 öre; ett hästklädersaffall hos den förre 1 rdr 75 öre pr skålp., hos den sednare 2 rdr 25 öre; skillnaden mellan

dessa råämnen är således 10, 15 och 30 procent. De, som taga på kredit, och kanhända äfven i det hänseendet äro osäkra, få naturligtvis nöja sig med sämsta varan, samt blifva i följd deraf minst i stånd att uppfylla kunders rättmätiga fordringar.

Sammaledes uppgår i *skräddare-yrket* skillnaden mellan prisen hos mellanhandlaren och fabrikören eller grosshandlaren, till 15 å 25 procent för sådane artiklar, som hafva jemn afgång och således kunna hållas i lager. Till sådane kunna räknas alla sorters kläden, som ej äro underkastade modets förändringar, gröfre korderoyer, alla sorters foder, en mängd sybehör, t. ex. tråd, silke (hvarför skillnaden mellan detalj och gross lär uppgå till 50 procent), nålar, vax, krita, saxar, pressjern och dylikt. Vid kontanta inköp lemnas å fabrikspriset 10 procents rabatt för de flesta klädesvaror, och 6 procents för bomullsvaror o. s. v.

Äfven *snickare, möbelsmakare, pianofabrikörer* o. s. v. kunna vinna betydligt genom att i större partier uppköpa bräder, plank, in- och utländska dyrbarare träslag, faner och verktyg af flerahanda sorter; vissa maskiner, som betydligt underlätta arbetet, kunna på gemensam bekostnad anskaffas och turvis begagnas. Ja, det finnes troligtvis *intet yrke*, i hvilket ej några artiklar kunna förvaras i lager samt sålunda i större partier vid gynnsamma konjunkturer inköpas.

Men huru skall det nu blifva möjligt för den mindre handtverkaren, att *förbigå mellanhandlaren* samt träda i omedelbar förbindelse med fabrikanten eller grosshandlaren för att göra uppköp i stor skala? Genom att skaffa sig *tillräckligt kapital* härför.

Men huru skaffa tillräckligt kapital? En hvar särskildt är ju härtill oförmögen. Men om flera förena sig för att genom besparingar göra sammanskott till ett kapital? Dessa sammanskott, fastän med stor möda och försakelse gjorda, skulle dock blifva alldeles otillräckliga samt dessutom blott räcka till för en gång; för hvarje nytt behof skulle en ny hopsparing behöfva ske.

Tillgång till *eget kapital* saknas således. Man måste därför försöka skaffa sig *främmande kapital*. Hvar för sig har likväl ingen kredit. *Men om många för-ena sig att på gemensam ansvarighet och med solidarisk borgen, en för alla och alla för en, söka kredit, så skall det behöfliga kapitalet otvifvelaktigt erhållas.* Långgifvaren tänker då, som så: det är icke troligt att bland så många män, hvilka i så lång tid, om äfven i fattigdom, dragit sig fram, flertalet och ännu mindre alla på en gång skola blifva urståndsatte att uppfylla sina förbindelser; jag kan således utan fara lemna ett lån, som motsvarar deras behof.

Emedlertid är ej tillräckligt, att en hvar svarar för en viss lika stor andel af lånet. Långgifvaren skulle då hos hvar och en särskildt behöfva utsöka sin fordran, hvilket besvär han naturligtvis ej vill underkasta sig. Medlemmarne måste således stå i borgen en för alla och alla för en samt utåt bilda en *juridisk person*, till hvilken långgifvaren kan hålla sig; men härigenom har hvarje medlem åter den fördelen, att ej enskilde kunna sökas för föreningens skuld. För att utåt uppträda såsom juridisk person, måste föreningen emellertid förskaffa sig *vederbörande myndigheters bifall* dertill. Detta kan återigen blott erhållas, om *föreningens stadgar* äro sådane, att de *ingifva förtroende* till dess förmåga att fullgöra sina förbindelser, medelst de öfverenskommelser medlemmarne sinsemellan aftala. En sådan öfverenskommelse är t. ex., att föreningen juridiskt kan förfara mot den medlem, som ej uppfyller sina förbindelser. Nämnde stadgar utgöra äfven ett inbördes *kontrakt* mellan föreningens medlemmar.

Af största vikt för krediten är, att de, som först sluta sig tillsammans till en dylik förening, äro *pålitlige män*, samt såsom sådane kände i det allmänna. Å sin sida måste dessa sedermera vara ganska försigtiga vid upptagande af nya medlemmar. Derjemte får utträde icke när som helst tillåtas, utan blott på bestämda tider och efter föregående uppsägning.

Hvad som i väsendtlig mån ökar nämnde kredit, är, att föreningens medlemmar genom inträdesafgifter och sedermera fortgående månadsafgifter, jemte tillägg af derå upplupna räntor och möjliga årsvinster, småningom, på sätt nedanstående stadgar utvisa, *bilda hvar sin affärsandel* af en viss storlek, hvilka sammanlagda affärsandelar sedermera utgöra en del af föreningens driftfond. I de flesta utländska föreningar uppgår den lånade driftfonden till ungefär det fyrdubbla mot medlemmarnes affärsandelar. För att skydda föreningen mot oförutsedda förluster, bildas äfven på särskildt sätt en *reservkassa*.

När nu ett visst antal personer besluta bilda en förening till råännens inköp samt uppgjort och underskifvit stadgar, hvilka erhållit vederbörande myndighets gillande, sammanträda de och *välja en styrelse*, sålunda sammansatt som stadgarne föreskrifva. Åt denna styrelse, som på flerahanda sätt kontrolleras af föreningens öfriga medlemmar, öfverlemnas derpå att i öfverensstämmelse med föreningsbesluten upptaga lån och göra de behöfliga inköpen för lagren. De af styrelsens medlemmar, som aflönas, erhålla vanligtvis sitt arvode genom en viss del af vinsten; lagerhållaren bör för sitt arvode äfven skaffa lokal, hvarigenom all onödig lyx undvikas.

Så snart de inköpta råännena blifvit inlemnade i lagret, *sorteras* de af styrelsen jemte ett särskildt utskott; dernäst företages *prisbestämmelsen*, hvarefter de *inskrifvas* i föreningens böcker. Såsom grund för prisbestämmelsen antages inköpskostnaden, *jemte* ett tillägg för betäckande af räntan på det upplånade driftkapitalet och på medlemmarnes affärsandelar, äfvensom för åstadkommande af ett öferskott till bildande af reserv-fonden och medlemmarnes vinst. I de tyska föreningarne vexlar detta tillägg till inköpspriset mellan 5 och 12 procent, men håller sig i medeltal kring 7 procent. Då nu hela prisskillnaden mellan gross och detalj i medeltal håller sig mellan 15 à 25 pro-

cent, inses lätteligen, huru mycket billigare varan blifver, oberäknadt dess bättre beskaffenhet, äfvensom möjligheten för föreningsmedlem att när som helst köpa i minsta detalj.

En farlig klippa vid råämnes-inköps-föreningar är *kredits lemnande åt medlemmarne*. Enligt regeln böra derföre alla inköp ske kontant; och detta måste isynnerhet anses nödvändigt inom nya föreningar. Tillhöra medlemmarne tillika en folklånebank eller förskottsförening, böra kontanta inköp äfven kunna ske utan svårighet. Anser man sig dock böra lemna kredit, får densamma till en början aldeles icke sträcka sig till högre belopp, än medlemmarnes affärsandel. Tror man sig, efter en längre pröfning af medlemmarnas vederhäftighet, äfven derutöfver kunna lemna kredit, måste för samtliga medlemmar upprättas noggranna kreditlistor, hvilka allt emellanåt revideras samt noga efterföljas.

Närmare bestämmelser angående ordningen vid skötandet af föreningens angelägenheter, styrelsens och embetsmännens göromål och befogenhet, medlemmarnes rättigheter och förpligtelser, den inre affärsgången, villkoren för medlemmars in- och utträde och för föreningens upplösning, återfinnas i nedanstående stadgar.

J. M.

Normal-stadgar

för en

arbetareförening till råämnens inköp.

(Öfversättning från tyskan af J. M.)

Föreningens ändamål.

§ 1. Undertecknade, mästare i, sammansluta sig till en förening, som åsyftar de till deras yrkes drifvande behöflige föremåls och materialiers anskaffande för gemensam räkning, för att derigenom åt de särskildte medlemmarne så mycket som möjligt bereda fördelarne af uppköp i stor skala, äfvensom för dem underlätta konkurensen.

Föreningens fond.

§ 2. Föreningens fond bildas:

- a) af *lån*, upptagne på medlemmarnes solidariska ansvarighet (en för alla och alla för en) samt till beloppet bestämde genom föreningsbeslut;
- b) af *inträdesavgifter* och medlemmarnes fortgående *månadsavgifter*;
- c) af deras *kontanta betalning* för de anskaffade råämnena.

Ordning vid skötande af föreningens angelägenheter.

§ 3. Föreningen ordnar sina angelägenheter efter föregående mundtlig öfverläggning vid sammanträdena genom *beslut*, som fattas efter omröstning af de när-

varande medlemmarne och hvilka för alla äro gällande, såvida de ämnen, om hvilka öfverläggning egt rum, minst 24 timmar förut på nöjaktigt sätt blifvit samtliga medlemmar bekantgjorde. Sammanträdena äro ettdera såsom *ordinarie* på förhand bestämda, eller blifva såsom *extra ordinarie* särskildt utlyste, i hvilket sednare fall medlemmarnes uttryckliga inbjudning är behöflig.

§ 4. Utan uttryckliga föreningsbeslut få hvarken företag eller affärer för föreningens räkning göras, ej heller kontrakter och öfverenskommelser af några slag ingås, för såvidt ej dessa stadgar eller sedermera fattade föreningsbeslut, hvilka förändra eller fullständiga dem, i vissa fall medgifva undantag.

§ 5. De vid sammanträdena fattade besluten måste följaktligen, om de på något sätt ingripa i förvaltningen, införas i en särskild protokollsbok och undertecknas af de närvarande medlemmarne; likväl medförer underlåtandet af denna formalitet icke beslutets ogiltighet.

§ 6. Föreningens angelägenheter ombesörjas af

- a) en styrelse,
- b) tre kassa-embetsmän, nemligen en kassör, en lagerhållare och en kontrollör, samt
- c) särskildta utskott (kommissioner),

allt i öfverenstämmelse med dessa stadgar och föreningsbesluten, hvilka af dem på eget ansvar skola inhämtas och iakttagas.

§ 7. *Styrelsen* består af en föreståndare och 2 bisittare. Den förre skall sammankalla medlemmarne, leda sammanträdena och i gemenskap med bisittarne bestämma föredragningslistan, på hvilken likväl alla förslag böra upptagas, som tre dagar förut skriftligen blifvit inlemnade till en bland styrelsens medlemmar

samt äro undertecknade med åtminstone 10 medlemmars namn.

§ 8. Styrelsen har rättighet att efter behof upptaga lån för föreningskassan eller genom kassören låta upptaga dem; och måste då samtliga föreningsmedlemmar för dem ikläda sig solidarisk ansvarighet (gemensam borgen). Emedlertid skall förut vid allmänt sammanträde (generalförsamling) det högsta belopp bestämmas, till hvilket samtliga lån få uppgå, och får styrelsen ej öfverskrida detta belopp; i motsatt fall måste den sjelf bära ansvaret, om någon skada för föreningen uppstår.

§ 9. För öfrigt måste styrelsen vid ingående af öfverenskommelser eller avslutande af affärer o. s. v. städse inhämta allmänt sammanträdes (generalförsamlings) gillande. Styrelsen representerar föreningen utåt, så att de af densamma i föreningens namn undertecknade öfverenskommelser och reverser hafva bindande kraft för föreningen; och den är blott då förpligtigad till skadeersättning, om den icke efterkommit eller icke inhämtat allmänt sammanträdes beslut.

§ 10. Dessutom har *föreståndaren* för sig allena rättighet, att i föreningens namn och med dess fullmägt:

anställa eller mottaga klagomål, föra rättegångar, avsluta förlikningar, antaga eller vägra ed, antaga utgående slutdomar eller med alla tillgängliga rättsmedel deremot vädja, äfvensom att vid alla dessa tillfällen begagna sig af en underfullmäktig.

§ 11. *Styrelsemedlemmarne* väljas på ett år och aflönas ej; afgår någon under tiden, väljes annan för återstoden af året. Till föreståndare måste likväl alltid någon af förra årets styrelsemedlemmar väljas.

§ 12. *Lagerhållaren* ombesörjer vården och försäljningen af samtliga föreningen tillhörande förräder,

mot betalning af de påskrifna prisen. Han förer på af föreningen föreskrifvet sätt noga bok öfver till- och afgang i förrådet, äfvensom öfver de genom försäljningen erhållna penningebeloppen, samt måste redligt och oafkortadt aflemna dessa sednare till kassören på af styrelsen bestämda tider.

§ 13. *Kassören* öfvertager och förvarar samtliga i föreningskassan inflytande beloppen, på så sätt likväl, att han ofördröjligen i en härvarande bank insätter allt hvad som öfverstiger 65 rdr*). Densamme besörjer äfven alla föreningen åliggande utgifter, mot skriftlig anvisning af tvenne styrelsemedlemmar, samt måste på föreskrifvet sätt föra bok öfver inkomster och utgifter. Äfven skall inlemmandet i eller afhämtandet af kassans penningar från banken alltid ske i samråd med en af de trenne styrelsemedlemmarne, hvilken tillika tager bankböckerna till sig och förvarar dem.

§ 14. *Kontrollören* förer motböcker till kassa- och lagerböcker, hvilka för honom alltid böra vara tillgänglige, samt öfvervakar kassörens och lagerhållarens affärs- och bokföring städse sålunda, att han vid hvarje förekommande felaktighet derom genast kan underrätta styrelsen. Tillika bestrider densamme protokollsförandes befattning och har, såsom sådan, att införa föreningens beslut i protokollsboken samt efter styrelsens anvisning ombesörja den behöfliga brevvelingen, under det skrivelsernas utfärdande tillkommer föreståndaren.

§ 15. Lagerhållaren och kassören äro förpligade, att när som helst medgifva styrelsen, äfvensom de för sådant ändamål valda utskotten, revision af deras böcker, kassor och lager, att ovillkorligen efter-

*) Alla här förekommande penningebelopp kunna vid en förenings bildande ändras till summor, som med hänsyn till våra myntförhållanden äro jemnare och rundare.

komma deras anordningar, äfven om desamma skulle bestå i deras aflägsnande från befattningen, äfvensom att, om så begäres, genast utlemna alla föreningens tillhöriga kassor och materialier jemte böcker och papper, mot hvilken åtgärd de blott kunna vädja till sammankallande af generalförsamling, hvarigenom likväl icke åtgärdens verkställande får uppskjutas. Äfven skola de gemensamt och under kontrollörens medverkan efter föreningens bestämmelse när som helst för sin förvaltning aflägga räkenskap, för hvilken styrelsen bestämmer formen och sättet, hvarjemte kontrollören minst en gång i månaden måste företaga en noggrann revision af kassan och lagret.

§ 16. Lagerhållaren, kassören och kontrollören erhålla för sitt besvär af föreningen en genom särskild öfverenskommelse bestämd aflöning; dock böra de båda första för sig ställa en borgen, som hvarje gång bestämmes genom föreningsbeslut.

§ 17. Ändamålet, befogenheten, sammansättningen och ersättningen för de utskott, hvilka väljas i särskildta fall, böra hvarje gång noga bestämmas genom föreningsbeslut; och måste de valde på eget ansvar handla efter fullmagter och instruktion. Deras verksamhet upphör, sedan det dem tilldelade uppdraget blifvit utförda*).

Medlemmarnes rättigheter och förpligtelser.

- § 18. Föreningens medlemmar äro berättigade:
- a) att afgifva fullgiltig röst vid fattande af beslut öfver alla föreningens angelägenheter, valen inberäknade;
 - b) att erhålla sitt behof af materialier för yrket från föreningens förråder, för så vidt dessa räcka till;

*) För skomakare-förening tillkommer vid denna §: dock kan en medlem en gång för alla på uppsägning blifva utsedd till läderutskärning för detaljförsäljning, om göromålets omfång så fordrar.

c) att, om föreningens affärer gestalta sig gynnsamt, erhålla en dividend (vinst) på sätt § 28 föreskrifver.

§ 19. Deremot äro samtliga medlemmar förpligtade:

- d) att ovägerligen i alla punkter hålla och underkasta sig dessa stadgar, äfvensom sedermera fattade beslut;
- e) att befordra föreningens ändamål och afhålla sig från allt, som hindrar detsamma eller störa enigheteten;
- f) att öfvertaga en solidarisk borgen, en för alla och alla för en, för de af föreningen ingångna skuldförbindelserne, äfvensom att genom namnunderskrift fullgöra skuldförskrifvelserne å de af föreningen upptagna kapitalerna, såvida styrelsen ej redan i medlemmarnas namn fullgjort detta;
- g) att vid inträdet betala en *inträdesafgift* af 5 rdr 20 öre äfvensom sedermera en *månadsafgift* af 45 öre till bildandet af en affärsandel i kassan;
- h) att vid intagningen till reservfondens förökande likaledes betala en *extra inträdesafgift*, hvars belopp periodiskt bestämmes vid allmän sammankomst.

Den inre affärsgången, särdeles medlemmarnes kredit.

§ 20. I afseende på de af föreningen inköpta förråden gäller såsom regel, att desamma allenast äro bestämde att fylla medlemmarnes egna behof i och för drifvandet af yrket. De blifva derföre, för så vidt de räcka till, försålda till föreningens egna medlemmar, samt få, vid påföljd af uteslutning, aldrig af dem utlemnas till andra personer.

§ 21. Så snart råämnena äro inlemnade i lagret, bli de *sorterade* af styresmännen och kassaambets-

männerna, i förening med ett särskildt utskott; dernäst företages *prisbestämmelsen*, hvarefter de *inskrifvas* i de af lagerhållaren och kontrollören förda böckerna.

§ 22. Såsom grund för prisbestämmelsen antages de af föreningen gjorda kostnaderna, *jemte* ett efter vissa procent beräknadt tillägg för betäckande af kapitalränta och förvaltningskostnader, äfvensom för bildande af en reservfond samt ock utdelande af en dividend.

§ 23. En hvar, som sedermera vill köpa något ur föreningens lager, kan erhålla det önskade för det påsatta priset, hvarvid kontant betalning blir regeln. Ty på inga villkor tillåtes lagerhållaren lemna kredit för föreningens räkning utan tillräcklig säkerhet*). Men såsom sådan anses blott den i §§ 19 och 25 omnämnda medlemmarnes affärsandel i föreningskassan eller något åt densamma möjligtvis lemnadt lån, till hvilket belopp den enskilde må krediteras på det villkor, att de under förra hälften af en månad krediterade beloppen kontant inbetalas till d. 15 i samma månad och de under sednare hälften af en månad till d. 1 följande månad,

*) Vid skrädrares råämnesföreningar kan en sådan inskränkning af krediten icke iakttagas, emedan för medlemmarne af detta yrke tyvärr en mycket omfångsrikare och långvarigare kredit är ovillkorligen nödvändig, än för medlemmar af något annat. Vi förorda därför för skrädreföreningar sådana bestämmelser, som efter flerårig erfarenhet bekräftat sig särdeles ändamålsenlige i den betydande och väl ledda skrädreföreningen i Potsdam, nemligen: »vid medlems inköp af varor ur föreningslagret blir kontant betalning regel; dock beviljas kredit på 6 månader mot accept och tillskott af 4 procent (8 procent årligen); genom styrelsens hemliga beslut bestämmes, till hvilket belopp en sådan kredit beviljas hvarje medlem, och får lagerhållaren derutöfver icke bevilja någon kredit. I afseende på bokföringen öfver krediten är bäst, att tillskottsprocenten införes i den bok, som föres öfver den lemnade krediten och der hvarje medlem har sitt konto, samt att den i en särskild kolumn sättes bredvid den kontanta betalningen och vid årsafslutningen särskildt beräknas.

vid äfventyr att, om detta ej sker, för samma belopp under motsvarande terminer erlägges $6\frac{2}{3}$ procent, hvarvid hvarje påbörjad half månad till föreningskassans fördel räknas full.

§ 24. Lemnar lagerhållaren enskildta medlemmar kredit utöfver den befintliga säkerheten, så måste han af egna medel ersätta föreningen alla genom de förres bristande betalningsförmåga härflytande förluster för föreningskassans kapital och räntebehållning. Det oaktadt måste styrelsen bestämma gränserna äfven för en sådan af lagerhållaren på eget ansvar lemnad kredit för hvarje enskild medlem, med afseende på dennes kreditförtroende och den af lagerhållaren lemnade kationen, samt deröfver lemna lagerhållaren en lista, vid hvilken denne obetingadt är bunden. Och för att häröfver hålla noggrann kontroll, måste lagerhållaren öfver all af honom lemnad kredit föra särskild bok, i hvilken hvars och ens konto föres för sig samt åtminstone en gång i månaden undertecknas af gäldenären och framlägges för styrelsen, vid påföljd att styrelsen vid den månatliga kassa- och lager-revisionen sjelf fordrar gäldenären och fastställer beloppet af den gifna krediten, för att, i händelse lagerhållaren öfverskridit sin befogenhet, betrygga kassan genom lämpliga åtgärder, ja, om så behöfves, aflägsna lagerhållaren.

**Medlemmarnes affärsandel.
(Tillgodohafvande).**

§ 25. Såväl inträdesafgifterna, som de löpande månadsbidragen, bilda de särskilda medlemmarnes affärsandelar och äro deras egendom, som inbetalt desamma, samt blifva dem i slutet af hvarje räkneperiod tillgodoskrifna i ett särskildt konto, jemte de enligt § 28 dem tillfallande dividenderna och växande räntorna. Deremot tillfaller den extra inträdesafgiften reservfonden, om hvilken gäller det i §§ 19 och 28 sagda.

§ 26. Den ofvannämnde affärsandelen måste af medlemmarne, så länge de tillhöra föreningen, lemnas i föreningskassan samt får först tre månader efter utträdet utbetalas åt den utträdande eller dennes arvingar. Först när densamma uppgått till 260 rdr, kan öfverskottet derå när som helst uttagas mot tre månaders uppsägning, samt till och med betalandet af månadsafgifter upphöra. Allmänna sammanträdet (generalförsamlingen) kan dessutom när som helst bestämma en gräns för affärsandelens tillväxt, utöfver hvilken inga månadsbidrag emottagas och dividenderna kontant utbetalas.

§ 27. För öfrigt har affärsandelen helt och hållet karaktären af en fordran hos föreningen, liksom hvarje annan skuld. Men om föreningens förmögenhet visar sig otillräcklig till dess skulders betäckande, måste affärsandelen användas att gälda föreningens kreditorers kapitaler och fordringar.

Ränta och reservfond. Dividender.

§ 28. Genom den ökade inkomsten af tillskottsprocenten vid lagerförrådets försäljning betäckes i främsta rummet *räntorna på det upplånade driftkapitalet* äfvensom *förvaltningskostnaderne*, embetsmännens arvoden inberäknade. Af det derefter återstående öfverskottet *förräntas* dernäst *medlemmarnes affärsandel* med 5 procent årligen; men denna ränta utbetalas ej kontant, utan tillgodoskrifves vid årets slut den dertill berättigades affärsandel. Af den sedermera till förfogande blifvande återstoden, *tillflyter en andel af 20 procent reservfonden*, som är bestämd att, så långt den räcker, vid olyckshändelser eller förluster i förenings-affärerna skydda medlemmarne för förlust; densamma eger föreningen såsom verklig förmögenhet, så att ingen utträdande medlem, ej heller

affidnes arvingar, derpå hafva anspråk. Det öfriga *fördelas* bland medlemmarne såsom *dividend eller vinst* på föreningsaffärerna.

§ 29. Denna fördelning försiggår i slutet af hvarje räkenskapsperiod, (vanligtvis hvar tredje månad), dock *icke i lika andelar*, utan *i förhållande till kontanta inbetalningen för varor*, som en hvar *under räkenskapsperioden* uttagit ur föreningens lager, för så vidt de särskilda posterne uppgå åtminstone till 45 öre, och penningarne sednast 14 dagar efter räkenskapsperiodens slut kontant äro inbetalade i kassan. Lagerhållaren måste för detta ändamål i ett särskildt konto noga införa alla sådane försäljningar, äfvensom de derå lemnade liquiderna, samt införa dem i afnämarnes vid varornas afhämtande framvisade köpböcker, hvilka förblifva i deras händer. Men de sålunda en hvar tillkommande dividenderne, blifva ej kontant åt dem utbetalade, utan tillgodoskrifvas deras affärsandelar, för så vidt dessa ej uppnått den i § 26 afgifna gränsen.

Medlemmars in- och utträde.

§ 30. Till inträde i föreningen äro alla berättigade, som i denna stad sjelfständigt bedrifva yrket; och följer inträdet genom föreningsbeslut efter anmälan hos styrelsen. Utträde medgifves medlem blott vid årets slut samt efter trenne månaders uppsägning; sker ej detta, måste medlem kvarstanna i föreningen till slutet af nästa år.

§ 31. Vid medlems frånfälle inträda arvingarne i dennes ställe i föreningen, om de, och isynnerhet enkan, fortsätta rörelsen i staden; och måste de, om de vilja utträda, iakttaga ofvanstående föreskrifter. Blott om arvingarne *ej* fortsätta yrket, kan dem vid slutet af räkenskapsåret beviljas utträde utan föregående uppsägning.

§ 32. En medlems *uteslutande* ur föreningen kan blott ske genom ett föreningsbeslut, om den förre icke uppfyller sina genom stadgarne eller särskilda föreningsbeslut fastställda förpligtelser; och kan nämnde medlem ej mot ett sådant beslut vädja till undersökning vid domstol.

§ 33. Med dagen för utträdet eller uteslutandet, upphör den afgåendes borgen eller ansvar för alla *sedermera* af föreningen öfvertagna förbindelser. Deremot förblifver han efter sitt utträde eller uteslutande ur föreningen, jemte de kvarblifvande medlemmarne efteråt, såsom förut, ansvarig för alla föreningens *under hans vistelsetid* ingångna förpligtelser, sålunda att han, om ej föreningsförmögenheten är tillräcklig, måste tillskjuta det felande af egna medel. Men derföre får han ej vidare tillmäta sig någon andel i förvaltningen af föreningens förmögenhet, utan kan blott vid afgåendet fordra en uppgift på föreningsförmögenhetens aktiva och passiva samt dessutom inom loppet af ett år den skriftliga försäkran, att föreningen skall representera honom mot fordringsgarne för hans medborgen för de under hans vistelsetid uppkomna föreningsskuldena. Härifrån kan föreningen blott derigenom lösgöra sig, att den före tilländalöpande af denna tid upplöser sig och medelst liqvidation frigör sig från dess samtliga förbindelser.

Föreningens upplösning.

§ 34. Från den regeln att enkel pluralitet är tillräcklig vid fattande af föreningsbeslut, eger undantag allenast rum vid föreningens upplösning, för hvars giltighet fulla två tredjedelar af de dåvarande medlemmarnes röster påfordras.

§ 35. Och om de för upplösning röstande icke nå denna pluralitet, står dem utträdet fritt med de i § 30—33 bestämda följderna och villkoren, hvaremot de

öfriga fortsätta föreningen. Men blir, enligt ofvanstående, föreningens upplösning fullgiltigt beslutad, då fördelas af föreningsförmögenheten så mycket, som återstår efter alla förpligtelser uppfyllande, i lika andelar bland samtliga medlemmar, utan att de förut afgående eller deras arvingar derpå kunna göra anspråk.

Skiljedom utan hänskjutande till domstol.

§ 36. Om stridigheter uppstå öfver stadgarnes mening eller öfver sedermera fattade föreningsbeslut eller öfver medlemmarnes deri tillmätta rättigheter och förpligtelser, afgöras desamma uteslutande genom föreningsbeslut, hvilket hvarje medlem ovillkorligen måste underkasta sig utan rättighet till klagan eller hänskjutande till borgerlig domstol.

§ 37. Deremot är föreningen tillfullo befogad, att på hvarje lämpligt sätt begagna lagens biträde mot sådane medlemmar, som undandra sig sina förpligtelser mot sällskapet.

Antaget d.



